

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1648

§. 2. De Mensuris antiquis Romanorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13147

52 DE ELEMENTIS EX GEOMETRIA,

PLETHRUM, vel PELETHRUM πλεθρόν, vel πελεθρόν, Latinis *ingerum*, 100. pedes continebat.

ARVVS ἀρῦρα 50. pedes. Hanc mensuram aliqui ad 100. cubitos extendunt.

STADIUM στάδιον Græcorum proprium ab Hercule pedibus suis in Olympico Campo metatum pedum secentum fuit. Si Stadium duplicaretur dicebatur DIAVLOS, quod bis in eodem loco discurrentes apparerent: si *Dianlos* duplicaretur appellabatur DOLICHOS.

PARASANGA mensura Persica, immo & Ægyptiaca Herodoto teste 30. Stadiorum: eidem Herodoto lib. 2. & 5. & Xenophonti 2. Anabases. Fuisse tamen variam hanc mensuram intelligitur ex Plinio lib. 6. cap. 26.

SCHOENVUS χοῖνος *Funis* à iuncò ex quo conficiebatur, de cuius extensione triplex opinio. *Prima*, Ptolemæi, Plinij, Artemidori, Strabonis, triginta Stadiorum. *Secunda*, Plinij qui sui parum memor cap. 14. lib. 12. tribuit quadraginta stadia Schæno, notatque id ex Eratosthene depromptum esse: quamquam ibidem obseruet nonnullos ad 32. contrahere, mendosè pro 30. *Tertia* denique est Herodoti lib. 2. ubi tribuit Schæno 60. Stadia, quæ Hermogenis fuisse etiam perhibetur. Has omnes opiniones conciliare videtur Strabò lib. 17. cùm ex Artemidoro notat variam fuisse mensuram Schæni; & ab vrbe *Peluso* ad *Memphim*, continere 30. Stadia, à *Memphi* *Thebaidem* vsque centum & viginti, à *Thebaidem* *Syenen* vsque sexaginta: immo se expertum esse alicubi 40. Stadiorum esse.

§. 2. De Romanis mensuris.

HAS quoque in hæc carmina technica coniecere Geometra.

Quatuor ex granis Digitus componitur unus:

Est quater in Palmo digitus: quater in Pede palmus:

Quinque pedes Passum faciunt: passus quoque centum

Viginti quinque Stadium dant: at miliare

Octo dabunt Stadia: duplicatum dat tibi Leucam.

DIGITVS minima agrestium mensurarum Frontino, hoc est quæ mensores utebantur, continet quatuor hordei grana $\chi\tau'$ τὸ μῆκος disposita.

VNCIA maior erat digito, & pars pedis duodecima, cuius vsus in Apulia, ait Frontinus, cum reliqua Italia pedem in 16. digitos diuideret: respondet ergo Vncia Pollici Francico.

PALMVS digitos 4. continebat, ideoque dicebatur *quadrans*.

PES sedecim digitorum vel vnciarum 12. Reperio pedem Romanum antiquum esse 5. lineis Parisinis minorem pede Parisino.

CVBITVS continet pedem cum semisse, hoc est *ab extremo medio digito ad brachij flexionem*.

PASSVS est *diuarcatio pedum inter ambulandum*: & apud antiquos diuidebatur in minorem & maiorem. Minor pedes duos continebat cum semisse, & dicebatur *Gressus*. Maior minorem duplicabat, & appellabatur *Geometricus*, & *Passus simpliciter* dictus. Postea vero diuisus est passus eo modo.

PAS.	SIMPLEX	1. differentia	<i>Duorum pedum.</i>
		2. differentia	<i>Duorum pedum cum semisse.</i>
		3. differentia	<i>Trium pedum, seu Gallicus.</i>
SVS	DVPLEX	1. differentia	<i>Quatuor pedum.</i>
		2. differentia	<i>Quinque pedum, seu Geometricus.</i>
		3. differentia	<i>Sex pedum.</i>

PERTICA ab Isidoro lib. 15. Orig. cap. 15. est duorum passuum seu pedum decem, & à *portando* hanc frigidè more suo deducit. Respondere videtur *Calamo*, cuius meminit Scriptura.

STADIUM passuum Geometricorum 125. seu pedum 625. Plinio, Columellæ, Iulio Frontino. Cur autem additi 25. pedes Romani ad 600. Græcos rationem reddit Bergerius; quoniam Pes Romanus minor erat Græco, ac proinde vt Stadium Rom. adæquaretur Græco 25. pedes supra 600. addendi fuere.

MILLIARE seu Milliarium dicitur à mille passibus Geometricis. Quot autem Stadia respondeant Milliari triplex opinio. *Prima* Polybij apud Strabonem 7. Geogr. qui ait octo Stadia reddere tantum nongentos sexaginta passus: qui singulis stadiis dat tantum more Græco 600. pedes. *Secunda* Plutarchi in Camillo, septem Stadia cum dimidio æquare Milliare Romanum. Idem & sentiunt Suidas, Phocius, & Græculi omnes. *Tertia* est Romanorum omnium scriptorum, & Romani ipsius Imperij, quando fixi sunt lapides Milliares, vnde fluxere locutiones ad *primum*, *secundum*, &c. *lapidem*, hoc enim spatium octo Stadiis definitur.

Et in eam opinionem sæpè etiam delabuntur imprudentes Polybius, & Plutarchus.

De LEUCA dicemus Paragrapho quarto huius capituli.

§. 3. De Itinerariis Mensuris.

I- T E R M A- R I- T I- M V M	V E- T E- R V M	HERO- D O T O	{ Orgiæ septuagies mille interdiu, noctur sexagies mille, hoc est de die Stadia conficiuntur 700. seu Milliaria Rom. 84. Nocte 600. Stadia, seu Mill. 72.	
		P O L Y- B I V S	{ Negat apud Strabonem vno die bis mille Stadia percurri, seu 240. mil. pas- suum.	
		A R I S- T I D E S	{ <i>Επιφορά άνέμα</i> mille & 200. Stadia de- curri putabat, hoc est mil. 144.	
		M A R I- N V S	{ Apud Ptolem. mille Stadia vno die confici arbitrat, hoc est 120. mil pas.	
		S T R A- B O	{ Vno die & nocte, seu <i>νυχθημέρα</i> mille Stadia peruolari credit.	
		S C Y- L A X	{ <i>Νυχθημέρα</i> iter comparat cum itinere trium dierum, at iter trium dierum non promouet vltra 108. millia passuum.	
		RECEN- T I O- R V M.	{ <i>Arabes</i> centum millia passuum vno die, fortè 145. millia passuum. <i>Nauis</i> nostris singulis horis singula Germani- ca milliaria. Vbi tamen ventus <i>Επιφορά ταιος</i> quotidie 60. Germanicæ Leucæ decurruntur. <i>In Mediterraneo</i> singulis horis 16. milliaria per- uolant, sed naus hunc cursum tenere diu non potest sine periculo hiatus.	
		I- T E R		{ S T R A B O libro 1 ^o innuere videtur iter vnus diei esse 333. Stadiorum, seu viginti Leucarum, aut certè 250. Stadiorum, hoc est 15. Leucarum. Libro autem 7. Sta- dia 310. vno die decurri ait, ergo 37. millia passuum.
				{ H E R O D O T V S lib. 4 ^o ducentorum Stadiorum hoc est 12. Leucarum nostrarum: quod etiam aiunt Polybius & Lilius. lib. 5 ^o . Stadiorum 150. scilicet Itinere per